

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 908/25
26.2.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Надежда Буквички, адвокат из Шапца, Занатлијска 5, против тужене Комерцијалне банке а.д. Београд, са седиштем у Београду, Светог Саве 14, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из Новог Сада, Грчкошколска 1, ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 32575/20 од 14.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 26.2.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 32575/20 од 14.12.2020. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 32575/20 од 14.12.2020. године, првим ставом изреке утврђено је да је ништава одредба члана 8 став 1 и 2 уговора о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита број ... од 6.5.2014. године, закљученог између тужилаца и тужене, па је обавезана тужена да тужиоцима на име стицања без основа исплати на име трошкова обраде кредитног захтева износ од 55.878,50 динара са законском затезном каматом почев од 7.5.2014. године до исплате, на име једнократне премије осигурања кредита код Националне корпорације за

осигурање стамбених кредита износ од 307.245,60 динара са законском затезном каматом почев од 7.5.2014. године до исплате и на име једнократне накнаде у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита износ од 3.684,00 динара са законском затезном каматом почев од 7.5.2014. године до исплате. Другим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцима, као солидарним повериоцима, накнади трошкове парничног поступка у износу од 54.522,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности до исплате.

Благовремено изјављеном жалбом тужена је побијала првостепену пресуду због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Испитујући правилност побијане пресуде, сагласно овлашћенима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Србије”, број 72/11...18/20), Апелациони суд је оценио да жалба тужене није основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које Апелациони суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, тако да се она жалбом тужене неосновано побија и због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, следи да су дана 6.5.2014. године, тужиоци - корисници кредита, са туженом Комерцијалном банком а.д. Београд, закључили уговор о кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураном код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита број ..., којим је тужена банка одобрила тужиоцима кредит у износу од 91.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања средстава. Одредбом члана 8 став 1 уговора, тужиоци - корисници кредита обавезани су да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плате банци једнократну накнаду у висини од 0,50% од износа одобреног кредита, у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за евро на дан плаћања. Ставом 2 истог члана уговора обавезани су тужиоци - корисници кредита да на име осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита једнократно плате премију осигурања у висини од 2,27% од износа кредита, као и једнократну накнаду у висини од 30 евра у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем на дан плаћања. Тужена је од тужилаца дана 7.5.2014. године, по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење наплатила износ од 55.878,50 динара, по основу једнократне премије осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита износ од 307.245,60 динара, као и једнократну накнаду у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита у износу од 3.684,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у складу са одредбама чланова 10, 12, 18, 21, 46, 47, 100, 103, 105, 109, 210, 214 и 1065 Закона о облигационим односима најпре одлучујући о правној ваљаност одредбе члана 8 став 1 и 2 предметног уговора о кредиту, оценио да је наведена одредба ништава, јер тужена

банка није доказала да је тужиоцима – корисницима кредита, пре закључења уговора, на јасан и непосредан начин предочила обавезу плаћања трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, премије осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита и једнократне накнаде у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, нити је определила структуру наведених трошкова и њихове износе, како би тужиоци знали које услуге банке плаћају кроз износе свих наведених накнада, при чему је првостепени суд имао у виду доминантну позицију тужене банке у конкретном облигационом односу са тужиоцима и да је предметни уговор о кредиту у суштини уговор по приступу у којем су уговорне одредбе унапред припремљене и предложене од стране тужене банке. Првостепени суд је оценио да је било потребно да тужена банка, поред исказивања наведених трошкова кроз ефективну каматну стопу, прецизира који су стварни трошкови кредита и за шта се исти везују, па је тужиоцима остао непознат механизам по коме се израчунава висина тих трошкова, што их доводи у неравноправан положај у односу на тужену банку. Како је утврђена ништавост наведене одредбе предметног уговора о кредиту, то је као последица ништавости утврђена обавеза тужене банке да тужиоцима – корисницима кредита врати оно што је на основу те одредбе примила, па је првостепени суд обавезао тужену да тужиоцима исплати износе наведене у првом ставу изреке побијане пресуде, а са законском затезном каматом од дана стицања сходно члану 214 Закона о облигационим односима, па до исплате.

Првостепени суд је разматрајући приговор недостатка пасивне легитимације, оценио да је исти неоснован, јер су тужиоци исплатили туженој банци предметну накнаду по основу уговора који су са туженом и закључили, а нису у уговорном односу са Националном корпорацијом за осигурање стамбених кредита нити су истој вршили плаћање.

По оцени Апелационог суда првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку разлоге, које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Неосновано се жалбом оспорава оцена изведених доказа, јер суд у складу са одредбом члана 8 Закона о парничном поступку по слободном уверењу оцењује које ће чињенице узети као доказане. У конкретном случају ова оцена је заснована на савесној и брижљивој оцени сваког доказа засебно и свих доказа заједно, те на основу резултата целокупног поступка, што произлази из образложења побијане пресуде, односно могуће је закључити која чињеница је на основу ког доказа и из којих разлога узета као утврђена.

Према члану 7 Закона о парничном поступку странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтеве и дужне су да предложи доказе којима се те чињенице утврђују. Суд утврђује чињенице од којих зависи одлука о основаности захтева искључиво на основу предложених и изведених доказа и одлуку доноси по свом уверењу на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, односно на основу резултата целокупног поступка. Тужена је у изјављеној жалби навела да је обавеза плаћања предметних накнада и премије осигурања била одређена у самом уговору о кредиту и пратећој документацији, те да су исте предочене

тужиоцима у тренутку закључења уговора, да је кредит оглашаван као кредит са осигурањем код НКОСК и да је тужиоцима пре закључења уговора био познат износ свих трошкова, па и премије, међутим за исто током првостепеног поступка није пружила доказе.

Одредбом члана 231 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да ако суд на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице примениће правило о терету доказивања. Ставом 2 истог члана прописано је да странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак и остваривање право, ако законом није другачије одређено. Дакле, терет доказивања чињеница које су битне за доношење одлуке, односно за настанак или остварење права, сноси странка која тврди да има то право. Из тих разлога, ако суд на основу изведених доказа, не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању исте закључиће применом правила о терету доказивања прописаном чланом 231 Закона о парничном поступку.

Без утицаја су жалбени наводи којима се указује да тужена банка није од тужилаца наплатила провизију на име премије осигурања, као ни накнаду на име обраде захтева, с обзиром на то да током првостепеног поступка није била спорна висина наплаћених трошкова и накнада кредита, као ни датуми наплате истих од стране тужене банке.

Банка има право на наплату трошкова и накнада за банкарске услуге, због чега, одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове кредита није ништава под условом да је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, односно да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих трошкова и накнада који падају на терет корисника.

Одредбом члана 43 Закона о банкама („Службени гласник РС” бр. 107/05, 91/10 и 14/15) важећим у време закључења спорног уговора о кредиту прописана је могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга, и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова, а то право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручује кориснику („Службени гласник РС” бр. 65/11), донетом на основу Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС” бр. 36/11 и 39/14), који се примењује од 5.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен дана 6.5.2014. године.

Одредбом члана 17 став 1 Закона о заштити корисника финансијских услуга, прописано је да су банка и давалац лизинга дужни да кориснику пруже информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о депозиту, кредиту или лизингу, уговор о дозвољеном прекорачењу рачуна, односно уговор о издавању и коришћењу кредитне картице за које показује интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду. Сагласно

ставу 4 истог члана, понуда се исписује на прописаном обрасцу, на папиру или другом трајном носачу податка и поред осталог садржи ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви елементи на основу којих је тај износ обрачунат (тачка 8.), као и врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви - периоде у којима ће се мењати и начин измене (тачка 10.). Понуда мора да садржи и евентуалну обавезу закључивања уговора о споредним услугама, које су у вези са уговором о кредиту (уговори о осигурању и др.), када је то закључивање обавезно ради добијања кредита под условима из огласа (тачка 12).

Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику, коју је донела Народна банка Србије („Службени гласник РС“ бр. 65/11), ближе утврђује изглед и садржину обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу.

Према члану 103 став 1 Закона о облигационим односима уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, а на ништвост суд пази по службеној дужности на основу члана 109 истог закона.

Одредбом члана 1065 Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о кредиту банка обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором, док је чланом 1066 истог закона прописано да се уговор о кредиту закључује у писаној форми, што значи да се у писаном тексту уговора могу утврдити износ, као и услови давања, коришћења и враћања кредита.

Следом изложеног, банка има право на наплату трошкова и накнаду за банкарске услуге настале у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита понудом која је то садржала и која је сачињена на прописаном обрасцу.

Према правном ставу усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда дана 16.9.2021. године о дозвољености уговарања трошква кредита, као обавезе корисника кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, правно је ваљана одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да плати банци премије осигурања код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, под условом да је та обавеза јасно предочена кориснику кредита у предуговорној фази исказивањем ове врсте трошкова кредита и његовог процентуалног или номиналног износа у понуди, тако да корисник кредита ниједног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч. Банка није дужна да корисника кредита упозна са структуром и начином обрачуна премије осигурања.

Према правном ставу о дозвољености уговарања трошква кредита од 22.5.2018.

године, који је допуњен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 16.9.2021. године, банка има право на накнаду трошкова и накнада банкарских услуга, па одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове кредита није ништава под условом да је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита. Банка није дужна да посебно доказују структуру и висину трошкова који су обухваћени збирним износом трошкова кредита наведеним у понуди коју је корисник кредита прихватио закључењем уговора о кредиту.

У конкретном случају, према утврђеном чињеничном стању, тужена није доказала да је у предуговорној фази информисала тужиоце - кориснике кредита, о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на њихов терет. Тужена није доказала да су тужиоци писаном понудом, сачињеном у складу са Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ бр. 65/11) важећом у време закључења спорног уговора о кредиту, били јасно и недвосмислено упознати са износом накнада и трошкова кредита. Због тога је правилно првостепени суд закључио да је ништава одредба уговора о кредиту закљученог између парничних странака, о наплати трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, премије осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита и једнократне накнаде у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, сходно одредби члана 103 став 1 Закона о облигационим односима, јер је противна принудним прописима. Последица ништавости је обавеза тужене да тужиоцима врати оно што је примила по основу ништаве одредбе уговора, у смислу одредбе члана 104 став 1 и 3 Закона о облигационим односима.

Првостепени суд је, супротно жалбеним наводима, правилном применом одредбе члана 214 Закона о облигационим односима, обавезао тужену да тужиоцима исплати и законску затезну камату на досуђене износе почев од дана стицања, па до исплате, будући да је банка с обзиром на своју делатност морала знати да уговарање трошкова кредита на начин који је то учињено у конкретном случају није у складу са одредбама Закона о облигационим односима и одредбом члана 17 Закона о заштити корисника финансијских услуга, те не може уживати правну заштиту, у ком смислу је банка била несавесна, па камата тече од дана стицања.

Приликом доношења одлуке Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер су без утицаја на могућност другачијег пресуђења.

Правилном применом чланова 150, 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку, првостепени суд је одлучио о трошковима парничног поступка чију висину је определио сагласно одредбама Адвокатске тарифе и Таксене тарифе важећим у време пресуђења са законском затезном каматом од извршности до исплате сходно члану 277 Закона о облигационим односима.

На основу изложеног, применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 и применом члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Како тужена није успела са жалбом, то је у складу са чланом 165 став 1 у вези са чланом 153 став 1 Закона о парничном поступку одбијен као неоснован њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, одлуком садржаном у другом ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић